

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 589/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených Mgr. Martinom Šišovským, advokátom, Krivá 1053/3, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 34C/7/2019 z 18. júna 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. 34C/7/2019 z 18. júna 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Mestského súdu Košice sp. zn. 34C/7/2019 z 18. júna 2025 **zrušuje a vec v r a c i a** Mestskému súdu Košice na ďalšie konanie.
3. Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **1 142,68 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. septembra 2025 domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Mestského súdu Košice sp. zn. 34C/7/2019 z 3. apríla 2025 (ďalej len „uznesenie VSÚ“) a sp. zn. 34C/7/2019 z 18. júna 2025 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovatelia navrhujú obe uznesenia zrušiť a vec vrátiť mestskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Domáhajú sa i náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že v konaní vedenom na mestskom súde pod sp. zn. 34C/7/2019 sa sťažovatelia ako žalobcovia proti žalovanému, za účasti intervenientov na strane žalovaného, domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi bytu [REDAKOVANÉ] na adrese [REDAKOVANÉ]. Súdne konanie bolo meritórne skončené právoplatným rozsudkom mestského súdu sp. zn. 34C/7/2019 zo 17. apríla 2023 v spojení s právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co/138/2023-460 z 19. decembra 2024.

3. Uznesením VSÚ mestský súd rozhodol, že sťažovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť intervenientom na strane žalovaného trovy konania 7 065,07 eur. Uvedené uznesenie súd odôvodnil tak, že základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby určil v zmysle § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to z hodnoty nehnuteľnosti, o ktorú sa viedol spor. Súd hodnotu tejto nehnuteľnosti neúspešne zisťoval najprv výzvou adresovanou právnomu zástupcovi intervenientov a následne oslovil realitné kancelárie za účelom stanovenia hodnoty predmetnej nehnuteľnosti späťne k roku 2019, pričom zistil, že priemerná hodnota tejto nehnuteľnosti mala byť vo výške 142 350 eur.

4. Proti tomuto uzneseniu sťažovatelia podali sťažnosť, v ktorej okrem iného namietali, že je neprípustné, aby súd z vlastnej iniciatívy oslovil realitné kancelárie na účel stanovenia hodnoty spornej nehnuteľnosti pre účely rozhodovania o trovách konania. Stanoviská realitných kancelárií súd ani nedoručil sťažovateľom, dokonca nie je zrejmé, o aké realitné kancelárie má ísť. Tiež namietali, že v predmetnom prípade klienti sú fyzickými osobami a predmet konania sa týkal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určenej a slúžiacej na bývanie – evidovanej na liste vlastníctva ako byt č. 6. Základná sadzba tarifnej odmeny za úkony právnej služby teda mala byť určená v zmysle § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

5. Mestský súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu VSÚ zamietol.

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 589/2025-13 zo 16. októbra 2025 ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením mestského súdu sp. zn. 34C/7/2019 z 18. júna 2025, prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia argumentujú, že mestský súd sa nevysporiadal s ich sťažnostnými námietkami a uviedol iba svoje všeobecné úvahy o určení výšky tarifnej odmeny v zmysle § 10 ods. 2 vyhlášky zakončené strohou konštatáciou, že vyšší súdny úradník určil výšku základnej sadzby tarifnej odmeny správne.

8. Sťažovatelia považujú napadnuté uznesenie mestského súdu za arbitrárne a ústavne neakceptovateľné.

III. Vyjadrenie mestského súdu

9. Mestský súd k sťažnosti uviedol, že predseda (podpredsa) súdu ako orgán riadenia a správy súdu nemôže preskúmavať rozhodnutia nezávislého a nestranného súdu a vyjadrovať sa, či súd vo veci postupoval v súlade so zákonom a či jeho rozhodnutie nie je ignorovaním príslušnej zákonnej normy alebo zjavným a neodôvodneným vybočením zo štandardov právneho výkladu zákonnej normy, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, preto prieskum ústavnej sťažnosti prenecháva ústavnému súdu.

10. Zúčastnené osoby sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrili.

11. Sťažovatelia nevyužili právo na repliku.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podľa názoru sťažovateľov mestský súd porušil ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nesprávnou aplikáciou právnych predpisov upravujúcich rozhodovanie o výške trov konania a nedostatočným odôvodnením napadnutého uznesenia.

13. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú.

14. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

15. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

16. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

17. Ústavný súd opakovane (z novšej judikatúry medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 506/2018, II. ÚS 178/2019) judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

18. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovaného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 506/2018).

19. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, ešte neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 536/2018), a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

20. Ústavný súd zameral svoju pozornosť na prieskum, či aplikácia právnych predpisov v právnej veci sťažovateľov je ústavne akceptovateľná a či nevykazuje črty svojvôle.

21. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia mestský súd uvádza:

„Predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Vlastnícke právo k nehnuteľnosti bolo v danom prípade ocenené peniazmi, v dôsledku čoho pri priznávaní náhrady trov konania je súd povinný na vec aplikovať ust. § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z...“

22. Mestský súd pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal z toho, že predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ocenené peniazmi, pričom sa v ďalšom postupe zameral na určenie jej hodnoty bez toho, aby zohľadnil všetky okolnosti posudzovanej veci, a bez toho, aby aplikoval § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak klientom je fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo slúži jej na bývanie; to neplatí vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva.

23. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom konaní sú splnené obe podmienky na aplikáciu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Mestský súd preto nesprávne vychádzal z predpokladu o ocenení predmetu sporu a aplikovateľnosti § 10 ods. 2 vyhlášky. Keďže k nesprávnej aplikácii právneho predpisu (vyhlášky) mestským súdom došlo vlastne už v prvotnej fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania – pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny, celý ďalší postup výpočtu výšky trov konania je nesprávny a neakceptovateľný. Mestský súd zároveň úplne odignoroval argumentáciu sťažovateľov vo vzťahu k aplikácii § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

24. Podľa názoru ústavného súdu v právnej veci sťažovateľov sa mestský súd pri aplikácii právneho predpisu natoľko odchýlil od jeho ustanovení, že zásadne poprel jeho účel a význam, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie arbitrárne a ústavne neudržateľné. Preto ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať

25. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením mestského súdu, bolo pre dovŕšenie ochrany porušených práv potrebné využiť aj právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, resp. podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde. Preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie mestského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

26. Pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov bude povinnosťou mestského súdu predovšetkým náležite aplikovať relevantnú právnu úpravu ústavne konformným spôsobom, a následne jasne a zrozumiteľne odôvodniť právne závery, ku ktorým dospel a na ktorých založil svoje rozhodnutie.

27. V ďalšom postupe je mestský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Mestský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

VI.

Trovy konania

28. Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnym zástupcom.

29. V zmysle § 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky odmena za jeden úkon právnych služieb uskutočnený v roku 2025 pri dvoch účastníkoch predstavuje 556,50 eur. Za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti) odmena predstavuje 1 113 eur, čo spolu s režijným paušálom 2 x 14,84 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) rezultuje v sume 1 142,68 eur (bod 3 výroku nálezu).

30. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2026

Peter Molnár
predseda senátu